

TODISTEET EU:LLE – EI LYIJYJÄÄMIÄ

Metsästäjäliitto testasi kuolleilla fasaaneilla jääkö niihin lyijyjäämiä, jos fasaaneita ammutaan pienriistan metsästyksen tarkoitetuilla lyijyluodeilla. Testillä haluttiin osoittaa Euroopan kemikaalivirastolle, että EU:n ei ole tarpeen kieltää lyijyn käyttöä kaikessa metsästyksessä.

TEKSTI ERJA PEKKALA KUVAT JUSSI PARTANEN

Euroopan unioni hyväksyi viime vuonna esityksen lyijyhaulien käytön kieltämiseksi kosteikoilla. Nyt on meneillään siirtymäaika, jonka kuluessa Suomen on päätettävä, ottaako se käyttöön niin sanotun Ramsar-rajoituksen, joka säätelee lyijyhaulien käyttöä pelkästään kosteikoilla, vai totaalilyijyhaulikiellon.

Tämä ei kuitenkaan riittänyt lyijyn päättymisestä luontoon ja ihmisravintoon huolissaan olevalle EU:lle, vaan se pyysi Euroopan kemikaalivirasto (ECHA) valmistelemaan vielä esityksen lyijyammusten totaalikiellosta. Kielto koskisi samalla myös kalastuksessa käytettäviä painoja.

Yhteinen tavoite

ECHAN laatima 900-sivuinen esitys on nyt luettu Metsästäjäliitossa, kuten myös monessa muussa edunvalvontajärjestössä eri puolella Eurooppaa. Suomi on lyöttäytynyt yhteen muiden Pohjoismaiden kanssa,

koska etenkin Ruotsissa ja Norjassa on hyvin samanlainen metsästyskulttuuri kuin meillä.

Järjestöjen yhtenä tavoitteena on näyttää toteen, ettei pienriistaan jää lyijyjäämiä kokovaippaisista tai pienoiskiväärin luodeista, eikä luontoon katoavien luotien lyijyä päädy ravintoketjun huipulle.

– Meidän pitää todistaa, että esityksessä on asioita, jotka ovat meidän mielestämme väärin. Rajoitusehdotuksessa on kielletty kategorisesti kaikki lyijystä valmistetut metsästysluodit, vaikka mielestämme esimerkiksi kokovaippaluodit eivät ole ongelma, kertoo metsästysampumapäällikkö **Jussi Partanen** Metsästäjäliitosta.

Partanen kertoo, että he ovat tehneet työnjakoa ruotsalaisen veljesjärjestön kanssa. Suomessa tehtiin kenttätesti, jossa selvitettiin, jääkö kokovaippa- tai pienoiskiväärinluodeista pienriistan lihaan lyijyä. Ruotsissa testattiin, onko ole- →

Lyijytestissä ammuttuja luoteja selluvanun päällä. Testissä käytetyt luodit ovat tyypillisiä Suomessa pienriistan metsästyksessä käytettäviä laajenemattomia luotityyppejä. Luodit saattoivat muotoutua osumasta, mutta ne pysyivät koossa.

Kuolleet fasaanit ripustettiin selluvanulla täytettyjen laatikoiden eteen, jotta luodit jäisivät selluvanun. Luodit kaivettiin ampumisen jälkeen selluvanusta, ja ne valokuvattiin ja punnittiin.

massa pienoiskivääriin sopivia lyijyttömiä luoteja, joiden tarkkuus riittää pienriistan eettiseen metsästykseseen. Ruotsalaisten testistä voit lukea tämän lehden sivuilta 60–61.

Nämä kaksi testiä olivat tärkeitä siksi, että tarkkoja kokovaippaisia, keskisytytteisiä luoteja tai .22 LR pienoiskiväärin lyijyluotien korvaajia ei ole saatavana.

Testi fasaaneilla

Partasen suorittamassa testissä ammuttiin kuolleita fasaaneja yhteensä neljällä eri umpikärkisellä FMJ-luodilla, kolmella eri OTM-luodilla, joka on reikäpäinen tarkkuusluoti sekä kahdella eri reunasytytteisellä .22 LR lyijyluodilla. Jokaista luotia ammuttiin aina kolme kappaletta.

Käytetyt kiväärit olivat Sako TRG 22, .308 Win, Tikka T3 X Varmint .223 Rem sekä Sako Quad Range .22 LR -pienoiskivääri. Linnut oli ripustettu selluvanulla täytettyjä pahvilaatikoita vasten, jolloin luoti pysähtyi selluun. Luodit kaivettiin

selluvanusta, punnittiin ja kuvattiin. Ampumisen jälkeen linnuista oli määrä selvittää mahdollinen lyijykontaminaatio röntgenkuvauksella.

Testi oli kaatua jo alkumetreille, sillä lintuinfluenssatapauksia tuli esiin juuri samaan aikaan, eikä Yliopistollinen eläinsairaala halunnut Partasen mukaan ottaa fasaaneja kuvattavaksi. Partanen ampui kolmea referenssilintua, jotka saatiin kuitenkin kuvattavaksi.

– Yhden linnun ammuin kokovaippaluodilla, toisen hirviluodilla ja kolmannen varmint-luodilla, joka räjähtää kohteeseen osuessaan. Kahdessa linnussa ei näkynyt lyijyä, mutta kolmannessa tapauksessa, jossa lähes koko lintu räjähti, lyijyjäämiä esiintyi kauttaaltaan, kertoo Partanen.

– Varsinaiset tutkimuslinnut vakumoiittiin ja kaikki pakkaukset desinfiointiin. Kaikkia lintuja ei lopulta viety röntgeniin, sillä niiden haavakanavissa olisi ollut lyijyä maksimissaan gramman sadasosia, eikä se olisi näkynyt röntgenkuvissa.

– Pointtina on, että pystyimme näyttämään toteen, ettei kokovaippaluodeilla tai pienoiskiväärillä ammutusta pienriistasta kulkeudu lyijyä ihmiseen tai metsästyksen jäljiltä teurasjätteitä syöviin eläimiin, Partanen jatkaa.

Tulosten mukaan kokovaippaisista lyijyluodeista ei siis jää lyijyjäämiä pienriis-

taan, koska niiden metsästyksessä käytettävät luodit läpäisevät eläimen pysyen ehjänä. Luontoon jää määrällisesti hyvin vähän luoteja, eivätkä linnut syö kookkaita luoteja haulien tapaan jauhinkiviksi.

Tutkimuslinnut odottavat luettelointuna pakastimessa, mikäli ECHA haluaa teettää niistä lisätutkimuksia.

Asiantuntijoita olisi pitänyt osallistaa

Meillä ammutaan hyvin kauas pientä riistaa, jonka pitää säilyä syömäkelpoisena. Tätä on Partasen mukaan muualla Euroopassa vaikeaa ymmärtää, koska se ei kuulu siellä kansalliseen metsästyskulttuuriin. Lisäksi pohjolassa harrastetaan pienriistan pyyntiä niiden turkiksen vuoksi.

– Me haluamme pienriistasta syötävän lihan ja ottaa nahkat talteen. Silloin tarvitaan luoti, joka tekee vain pienen reiän, eikä tee suurta haavakanavaa tai riko nahkaa. Tällaista luotia ei lyijyttömänä pienriistan metsästykseseen ole. Näiden luotien pitäisi olla sallittuja niissä maissa, joissa ne ovat entuudestaan kansallisen metsästyslainsäädännön mukaan sallittuja, Partanen selventää.

Maaliskuussa julkaistun ECHAN ensimmäisen ehdotuksen kommentointiin annettiin aikaa puoli vuotta. Huhtikuussa kemikaalivirasto kuitenkin ilmoitti, että

Keskisytytteiset patruunat ammuttiin 150 metristä ja .22 LR patruunat 50 metristä penkkituelt. Nopeudet mitattiin Magnetospeedin nopeusmittarilla.

Kokovaippaisista lyijyluodeista ei jää lyijyjäämiä pienriistaan.

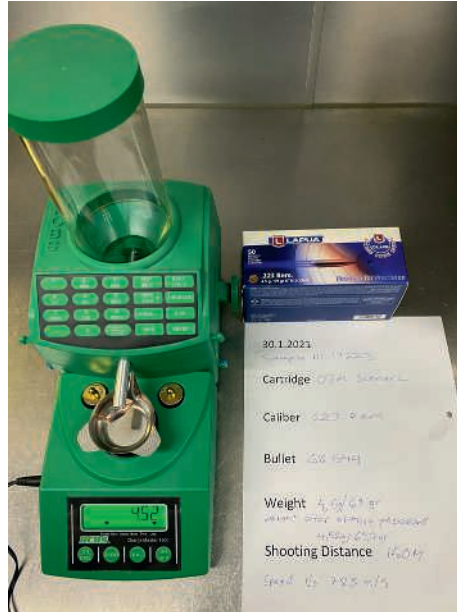
materiaalia aletaan vastaanottamaan heti. Annettiin myös ymmärtää, että alkupuolella tulleilla kommenteilla olisi myös suurempi painoarvo. Todistusaineiston keräämiselle tuli kiire.

Jussi Partanen toteaa, että aihe on monimutkainen, eivätkä edes kaikki metsästäjät tunne kaikkia patruunoiden teknisiä ominaisuuksia. Hän kritisoi sitä, että kemikaalivirasto ei ole käynyt vuoropuhelua niiden toimijoiden kanssa, joihin lyijykielto vaikuttaa eniten ja joilla on myös asiantuntemusta erilaisista ammuksista.

– Kemikaalivirastossa ei ymmärretä luotityyppien eroja. Käytännössä kokovaippainen luoti läpäisee pienriistan kokonaisuena. Suurriistan metsästyksen tarkoitettu luoti avautuu, jolloin lyijyä sirpaloituu haavakanavaan luodista, osumasta ja eläimestä riippuen jopa kymmeniä prosentteja.

– ECHAN ensimmäisissä raporteissa oli patruunoita esimerkiksi väärillä nimillä. Uskon, että he ymmärtävät kaiken lyijystä materiaalina, mutta he eivät ymmärrä sitä, miksi luodissa on reikä tai miten luoti on rakennettu ja miksi. Olisi ollut parempi, että meitä asiantuntijoita olisi osallistettu heti alusta alkaen, eikä vasta nyt pyytämällä etsimään todistusaineistoa, Partanen harmittelee.

Metsästysammunnan asiantuntija on huolissaan myös totaalilyijykieltoon liittyvästä päätöksentekoprosessista. Hän on samaa mieltä siitä, että lyijyllä ei saa aiheuttaa kenellekään tai millekään vaaraa, mutta ratkaisuihin pitäisi päästä miettimällä riskienhallintaa yhteistyössä.

Jokainen fasaaniin läpi ammuttu luoti punnittiin ennen ja jälkeen ampumisen, jotta saatiin selville kuinka paljon lyijyä fasaaniin oli saattanut jäädä. Tulokset olivat vain grammojen kymmenesosia.

– Suomessa metsästyksessä käytettävistä kokovaippa- ja pienoiskiväärien luodeista kertyvä lyijy on 1,4 prosenttia metsästyksen kokonaislyijymäärästä. Eli puhutaan todella pienistä määristä. Nyt on kyse siitä, onko kemikaalivirasto valmis sietämään yhtään riskiä. Jos he eivät ole siihen valmiita, niin koko tämä keskustelu on turhaa.

Jokainen ammuttu fasaani vakumoitettiin ja vaakuumpakkaus desinfioitiin lintuinfluenssan varalta. Linnut oli tarkoitus röntgenkuvata Yliopistollisessa eläinsairaalassa, mutta koska jäämät olisivat olleet korkeintaan gramman sadasosia, niin ne eivät olisi näkyneet röntgenissä.

– Jos lopullinen ehdotus on huono ja se etenee poliittiseen päätöksentekoon, peukku ovat näyttämässä ylös tai alas poliitikot, jolloin lopputulos saattaa olla metsästäjien kannalta suhteeton, Partanen summaa. ■

ECHAN englanninkielinen testiraportti on luettavissa linkin urly.fi/26nW kautta

Kaksi lyijyrajoitusta

LYIJYN käytön rajoittamisessa on menossa kaksi eri prosessia. Lyijyhaukeen käytön kieltö kosteikoilla on jo hyväksytty EU:ssa. Suomessa ministeriöryhmä jatkaa mietintäänsä, päädytäänkö maassamme totaalilyijyhaukeikieltoon vai riittääkö niin sanottu kosteikkoja koskeva Ramsar-rajoitus. Kuulemistilaisuuksien on jo pidetty, ja riippuen päätöksen lopputuloksesta, kieltö tulee voimaan helmikuussa 2023 tai 2024. Metsästäjiliiton kanta on, että Suomen tulisi pysyä muun Euroopan tavoin Ramsar-rajoituksessa.

Toinen prosessi koskee niin sanottua totaalilyijykieltoa. Euroopan kemikaalivirasto (ECHA) julkaisi helmikuussa laajan esityksen, jonka mukaan sekä ammuslyijy että kalastuksessa painona käytettävä lyijy pitäisi kieltää. Julkinen kuuleminen alkoi maaliskuussa, ja se kestää kuusi kuukautta. Sen aikana eri toimijat, myös yksittäiset henkilöt, voivat toimittaa virastoon perusteluita sekä tutkimustuloksia, joilla voisi olla merkitystä

lyijykiellon suhteen tehtävään lopulliseen rajoitusehdotukseen.

Metsästäjiliitto tekee kansainvälistä yhteistyötä muun muassa Ruotsin metsästäjiliiton kanssa. Kuten tässä ja seuraavassa artikkelissa kerrotaan, liitot ovat testanneet sekä pienriistan ja luontoon jäävän lyijyn määrää että pienriistalle soveltuvia lyijyttömiä ammuksia.

Syksyllä esitystä käsittelevät vielä ECHAN riskinarviointikomitea (RAC) ja sosioekonomisesta analyysistä vastaava komitea (SEAC). RAC laatii ECHAN lausunnot aineiden riskeistä ihmisten terveydelle ja ympäristölle, ja SEAC lausunnot, jotka koskevat kemikaaleja koskevien lainsäädäntötoimien sosioekonomisia vaikutuksia.

Tämän jälkeen muodostetaan lopullinen rajoitusehdotus, joka menee käsiteltäväksi REACH-komitealle. Jos ehdotus saa hyväksynnän komiteassa, se siirtyy Euroopan parlamentin ja neuvoston hyväksyttäväksi.